

Allerbeſtemteſte fravaabede at gjøre et ſaadant Skridt ſom det tilſigtede. Diſſe Udtalelſer malede med ſtærke Farver alle de Fæder, ſom kunde afſtedkommes derved for Kirken og det kirkelige Liv i Danmark, ja, jeg kjender ſaa Sager, der i den Grad ſom dette Spørgsmaal have fremſaldt Betyggelſe. Det var ſelve Friheden til at danne Valgmenigheder og til at faae færilige Præſter beſtittede for diſſe Menigheder, der vakte ſtore Betænkeliigheder hos Kirkens Embedsmænd. Det var Kirkens høieſte Embedsmænd, ſom den Gang udtalte ſig ſtærpt og beſtent mod en ſaadan Foranſtaltning; det var Geiſtligheden trindt om i Landet, ſom udtalte ſig i ſamme Retning, og fra Løgfolk blev der tilſtillet Rigsdagen Adreſſer, ſom talte et meget betydeligt Antal Underſkrifter. Jeg ſkal ikke her dualde ved diſſe Adreſſers Betydning eller ved den Maade, hvorpaa jeg tror at vide, at en hel Del af Underſkrifterne ere komne tilveie, thi det er Noget, der ikke har ſtor Betydning. Sagen gif imidlertid ſin Gang her i Rigsdagen, og eſter vidtløftige og vanſkelige Forhandlinger kom den lille Valgmenighedslov til Verden, med hvilken vi i Dag beſtefſtigg os. Fra den ſamme Side, ſom de ſtærke Indſigeliſer mod Lovforſlaget tilhørte, blev det imidlertid udtalt, at Modſtanden ikke maatte betragtes ſom opgiven, fordi Loven var bleven vedtagen, men at man værtimod kunde forſætte med at bekæmpe den eſter yderſte Gvne. Naar vi nu ſe, hvad der er paſſeret i de 5 Aar ſiden Valgmenighedslovens Vedtagelſe, ſaa finder vi, at der har dannet ſig i Alt, ſaavidt jeg veed, 5 Valgmenigheder. Fredelig og rolig ere diſſe Menigheder komne til Verden, og fra ingen af Steberne foreligger der Vidnesbyrd om, at der er afſtedkommet de ſaa meget frygtede Stridigheder mellem Præſterne indbyrdes, mellem Menighedsmedlemmer indbyrdes eller i ſelve Familierne. Se vi hen til dem, fra hvem Modſtanden dengang reiſtes med ſaa ſtor Heftighed og Styrke, ſaa foreligger der ikke indtil den Dag i Dag den ringeſte Udtalelſe fra deres Side. Saavidt mig bekiendt, ere ſamtliche Røſter forſtummede, og det er noget ganſke Andet end, ſaaledes ſom det var bebudet at vedblive med at bekæmpe den færilige Lov. Spørger jeg nu mig ſelv om, hvad Grunden da er til, at man fra den Side har indtaget en ſaa paſſiv Stilling, ſaa kan man jo ſige, at diſſe Mænd, ſom forrige Gang — derom er jeg overbevist — talte eſter deres inderſte Overbeviſning og ikke ſagde Mere og Andet end, hvad de følte, at deres Samvittighed hød dem at ſige, ſenerere ere komne til Erkendelſe af, at de fra Førſt af have ſet Sagen i et betænkelig Lys end nødvendigt, og at den i og for ſig ikke er ſaa farlig. Vi ville alſaa ikke forſætte vor Modſtand, have de ſagt til ſig ſelv, Loven har ikke frembragt ſtore Virkninger, og vi kunne alſaa berolige os. Men jeg formoder nu rigtignok, at denne Beroligeliſe indſkrænker ſig til Loven af 1868 uden nogenſomhelſt

Udvidelſe, ſkjøndt det jo dog maa have været diſſe Mænd bekiendt, at Loven havde en begrændſet Revealer, og at den i Aar paany maatte forelægges Rigsdagen, hvis den ſkulde have en forlangt Barighed. Det maatte ogſaa ſtaa ſom utvilkomt for diſſe Mænd, at, naar Sagen kom for paa Rigsdagen, vilde der blive ſtillet Forbring om at gaa noget yderligere, end man vilde gaa i 1868, og havde de ikke haft denne Viſhed tidligere, maatte de faae den allerede dengang, da Loven var til Behandling her i Salen, og endnu mere, da den kom for i det andet Thing. Men heller ikke eſter at yderligere Forbringere ere fremſatte fra Rigsdagens forſkjellige Afdelingers Side, har man fra diſſe Mænd hørt udtale nogen Indſigeliſe eller Betænkeliighed mod en ſaadan Udvidelſe af Loven. Det er jo muligt, at de have undladt det paa Grund af deres Forviſning om, at den høitærede Kultusminiſter vilde kæmpe for, at Loven ikke ſik nogenſomhelſt Tilſætning, ſaa at den nye Lov kom til at indſkrænke ſig til at være en Forlængeliſe af den ældre Lov; men det er ogſaa muligt, at diſſe Mænd uden Betænkeliighed have ſet paa en Udvidelſe af Loven i den Retning, hvori den forlanges her paa Rigsdagen, og det er det, jeg er meſt villig til at antage. Interesſen for det hele Valgmenighedsſpørgsmaal har jo tabt ſig ganſke betydelig ude i den ſtore Del af Folket; jeg behøver blot at kaſte et Blik hen paa vor Tilhørsverplads, ſom den viſer ſig nu, og ſaa tænke mig, hvorledes den ſaae ud, den Gang vi for 5 Aar ſiden behandlede Valgmenighedsſagen her i Salen. Jeg tror, at den Bevidſthed er trængt ind i Folket, at man ikke blot ganſke rolig kan lade Valgmenighedsloven ſtaa, men ogſaa ganſke rolig kan gaa ind paa at give den en paſſende og henſigtsſvarende Udvidelſe. — Den høitærede Kultusminiſter udtalte ſig jo meget beſtent mod den her foreſlaede Udvidelſe. Han mente, at da det var med ſtore Betænkeliigheder, at man for 5 Aar ſiden havde ſet Loven fremkomme i dens nuværende Skikkeliſe, ſaa ſkulde man vel vogte ſig for nu at iklæde den en Skikkeliſe, hvorved der maatte vækkes nye Betænkeliigheder. Sa, det er ganſke viſt, at enhver Forandring i det Beſtaende kan opvække Betænkeliigheder; men det forekommer mig, at, naar man ikke gaar videre med ſine Forbringere, end der er Tale om her i Landſthinget, ſaa har man ikke nogen Anledning til med ſær Frygt at ſe derpaa. — Med Henſyn til den paaberaabte Enſtemmighed i Kirkekommiſſionen, da maa jeg dog bemærke, at det er en ganſke egen Enſtemmighed, man paaberaaber ſig. Sagen er jo den, at 5 eller 6 Medlemmer af Kommiſſionen havde forlangt en yderligere gaaende Udvidelſe af Valgmenighedsloven; men da de ikke havde ſaa om at kunne ſætte dette igjennem, ſaa bade de om, at i det Mindſte den tidligere Frihed maatte blive bevaret, og de flutte sig derfor om en Udtalelſe i Retning af, at Loven